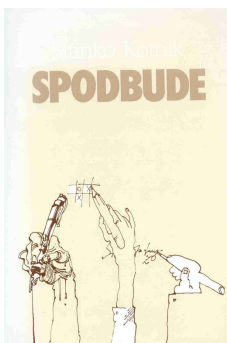
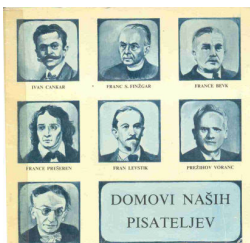

STANKO KOTNIK – AVTOR KNJIG, ČLANKOV, UČBENIKOV IN UREDNIK

Objavljala je literarne kritike, literarnozgodovinske prispevke (Štefan Modrinjak, 1974, z dr. Jožetom Pogačnikom), članke o slovenskem jeziku in pravopisu, metodiki in didaktiki (izbor v knjigi Spodbude, 1988).

Uredil je nekaj knjig za mladino (Koroške pripovedke, Prežihov Voranc, France Bevk, Tone Seliškar, Angelo Cerkenik) in sodeloval pri osnovnošolskih učbenikih. Njegovo delo sta tudi knjigi Podobe slovenskih pisateljev in njihovih domov (1966) in Po domovih naših pisateljev (1969). Zanimivo je, da je vse fotografije v tej knjigi posnel avtor sam.

V decembru 2010 je na Prevaljah izšel zbornik z naslovom ANTON OLIBAN, narodni buditelj, kulturni delavec, prijatelj Prešernov. Spomin nanj je pred leti obudil ravno prof. Stanko Kotnik, zato sta ga avtorici Greta Jukič in Marija Suhodolčan Dolenc posvetili spominu nanj. O Antonu Olibanu, ki mu je France Prešeren kot zadnjemu pred natisom zaupal v korekturo Poezije, se je Stanko Kotnik trudil poiskati in zbrati čim več. Sestri Jožica Kotnik in Marica Kotnik Šipec sta vso njegovo zapuščino skrbno pregledali in po Jožičini smrti je bila Marica tista, ki je poskrbela, da je njegova domoznanska zapuščina prišla na Koroško.

V širšem slovenskem prostoru je prof. Stanko Kotnik najbolj znan kot pobudnik in organizator bralne značke. O njenem pomenu in razvoju je prav tako objavil vrsto prispevkov. V vseh programih Bralne značke danes sodeluje okrog 140.000 otrok in približno 5000 mentorjev, ki uporabljajo različne oblike spodbujanja mladih bralcev. Častni pokrovitelj Bralne značke je slovenski predsednik Danilo Türk.

Ob odkritju spomenika pobudnikoma bralne značke, Stanku Kotniku in Leopoldu Suhodolčanu (na sliki predsednik RS Danilo Türk, prevaljski župan Matic Tasič, kulturna delavka in nekdanja učiteljica slovenščine Greta Jukič ter krajan Prevalj)

Viri in literatura:

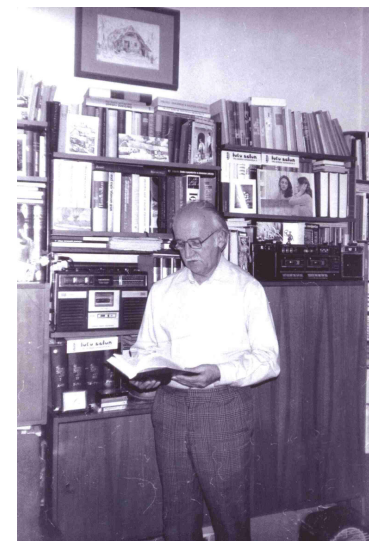
- Anton Oliban, narodni buditelj, kulturni delavec, prijatelj Prešernov. Prevalje: Kulturno društvo Mohorjan, 2010.
- *Bralna značka že 50 let spodbuja k branju* [Elektronski vir]. [Citirano 16. 9. 2010]. Dostopno na naslovu: <http://www.rtvsl.si/kultura/knjige/bralna-znacka-ze-50-let-spodbuja-k-branju/>
- *Enciklopedija Slovenije* 16. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2002.
- JUKIČ, G. *Prevalje – rojstni kraj bralne značke Prevalje*: Občina Prevalje, Osnovna šola Franja Goloba Prevalje, 2006.
- KOTNIK, S. *Spodbude*. Maribor: Obzorja, 1980.
- *Slovenska književnost*. Ljubljana: Cankarjeva založba, 1996.

Gradivo za zloženko zbrali, uredili in oblikovali Marija Kronovšek, učiteljica slovenščine in Alja Bratuša, šolska knjižničarka.

OŠ Polzela, šolsko leto 2010/11

POBUDNIK BRALNE ZNAČKE

Stanko Kotnik

Stanko Kotnik

23. junij 1928, Maribor
† 3. julij 2004, Maribor
profesor slovenščine, didaktik,
pobudnik in organizator
bralne značke

ZALOŽE – KORENINE KOTNIKOVEGA RODU

Stanko Kotnik je sicer rojen v Mariboru in tam je živel vse do svoje smrti, vendar segajo korenine njegovega rodu v Savinjsko dolino, natančneje v Založe pri Polzeli.

Njegov oče je bil Anton Kotnik, mati pa Alojzija Jelen. Oba sta izhajala iz družine, ki je bila že v tistem času močno vpeta v kulturno in družbeno dogajanje na Polzeli. Ded Stanka Kotnika Filip Jelen je bil v letih 1907-1921 celo župan na Polzeli.

Kotnikova starša so pota usode zanesla v Maribor, kjer sta si ustvarila dom in družino. Oče je bil poštni manipulant, mati pa gospodinja. Rodili so se jima štiri otroci: Ivanček, Marica, Jožica in Stanko.

Otroci so odraščali v toplem domu, kjer sta bili slovenska zavest in ljubezen do knjig med največjimi vrednotami. Sam se je tega spominjal tako:

»Lepa knjiga v domačem jeziku je bila mojemu rodu še posebna dragotina, ker smo v času okupacijskega nasilja tudi iz nje črpali moč za človeški in narodnostni obstoj. Ko smo že prve dni zasedbe morali v nemško šolo prinesiti slovenske učne knjige, sem čitanko kot najljubšo mi utajil in skril ...«

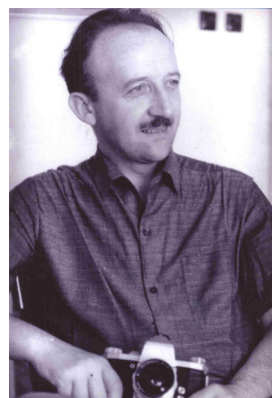
ŠOLANJE

Stanko Kotnik je obiskoval osnovno šolo in gimnazijo v Mariboru. V tem (vojnem) času je rad preživljal počitnice pri starih starših v Založah.

Po gimnaziji se je odločil za študij slovenščine in ruščine. Leta 1954 je diplomiral iz slovenistike in rusistike na Filozofski fakulteti v Ljubljani.

PREVALJE – ZIBELKA BRALNE ZNAČKE

Od leta 1955 je učil slovenščino na OŠ Prevalje. Tam je iz ustvarjalnega in načrtnega razvijanja bralne kulture med mlade bralce vzkliha zamisel o bralni znački. Za 7. in 8. razred je ustanovil bralna krožka, v katerih so se pogovarjali o prebranih knjigah z določenega seznama. Kmalu je bralna krožka po češkem vzoru razširil v tekmovanje za literarno značko. Za novost se je takoj navdušil tudi Leopold Suhodolčan, ki je bil takrat ravnatelj na prevaljski šoli in vodja slavistov Koroške. Za slovenski koledar spomina je 8. marca 1960 prof. Stanko Kotnik zapisal: »Na ta srečni dan je koroški slavistični aktiv sprejel mojo pobudo, ki jo je

V času ustanovitve bralne značke kot ljubiteljski fotograf

zavzeto podprl moj prevaljski ravnatelj in vodja slavističnega aktiva Leopold Suhodolčan, da ob »šolski« slovenščini uvedemo še posebno obliko knjižne vzgoje – tekmovanje za značko.«

Prva bralna značka je bila poimenovana po Prežihovem Vorancu - Lovru Kuharju. Prvi seznam knjig, ki so jih morali učenci prebrati, je obsegal sedem knjig. Prežihove Solzice so na Koroškem ostale stalnica vsa leta. Bralno značko so svečano podelili prvim desetim bralcem 22. maja 1961. Slovesne podelitve se je takrat udeležilo tudi veliko staršev, častni gost pa je bil pisatelj France Bevk. To je bil veličasten dogodek za Prevalje in celotno Koroško, vreden zgodovinskega spomina. Do konca šolskega leta 1960/61 je bilo po koroških šolah podeljenih 119 Prežihovih značk. Tej se je prva pridružila leta 1963 Bevkova bralna značka, nato Cankarjeva,

Na Polzeli in nasploh v tedanji žalski občini so bile leta 1967 prvič podeljene Kajuhove bralne značke. V letu 2002 se je Bralna značka organizirala kot samostojno društvo Bralna značka Slovenije - ZPMS, njen program pa je še vedno del nacionalnega programa ZPMS. Gibanje za spodbujanje branja med mladimi se je hitro razširilo po Sloveniji (in celo med slovenskimi otroki v zamejstvu in po svetu) in je od 70. let prejšnjega stoletja delovalo kot eden od nacionalnih programov v okviru Zveze prijateljev mladine

Ob podelitvi bralne značke na I. OŠ Celje (foto: Bogomir Šipec)

Slovenije (ZPMS).

DRAGOCENI PEDAGOŠKI PRISPEVKI STANKA KOTNIKA

Stanko Kotnik je bil v času poučevanja slovenščine na Prevaljah tudi pedagoški svetovalec. V letih 1968-1988 je na pedagoški akademiji oz. pedagoški fakulteti v Mariboru predaval metodiko pouka slovenskega jezika in književnosti. Njegovi študentje se ga spominjajo kot izredno predanega pedagoga in človeka z veliko začetnico.